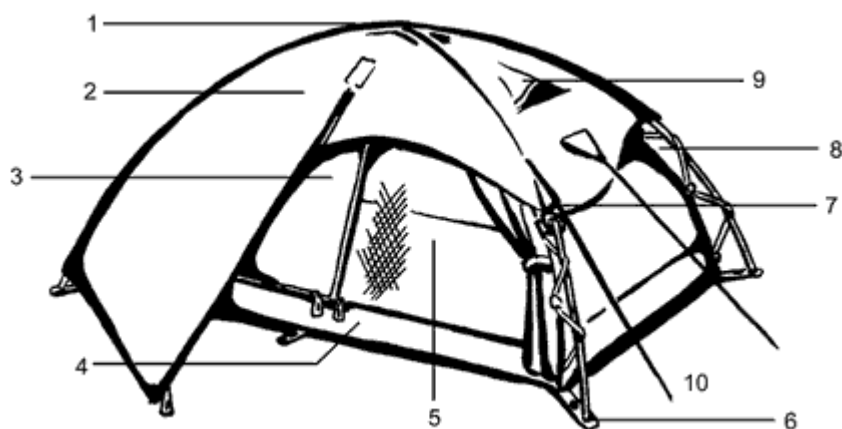
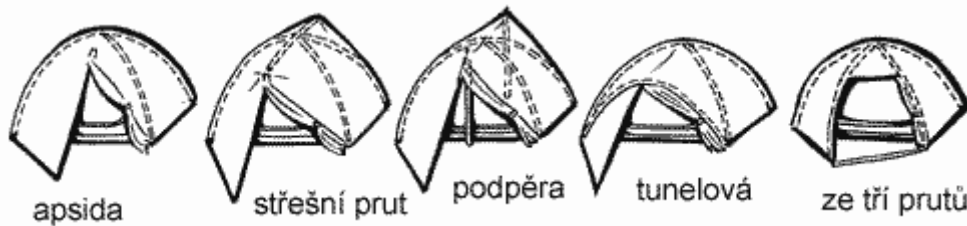

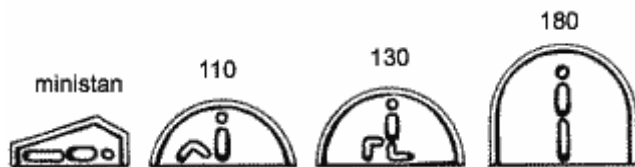
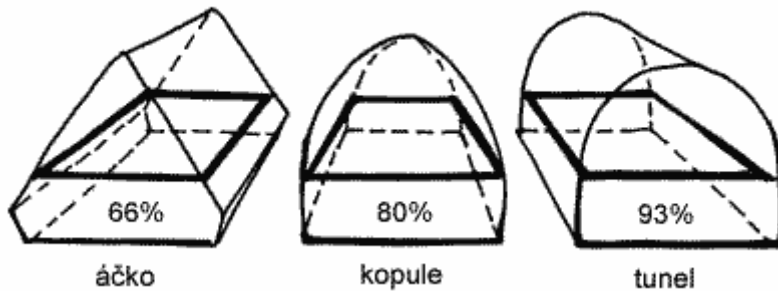
To základní o stanech

- 1 - křížení prutů v jednom nebo více bodech
- 2 - vnější stan - tropiko (často samozhášivá úprava materiálu)
- 3 - vnitřní stan (často samozhášivá úprava materiálu)
- 4 - nepropustná podlážka vnitřního stanu, dostatečně zdvižena i na bocích
- 5 - vchodová moskytiéra zajistí do stanu přísun čerstvého vzduchu bez komárů
- 6 - připojení dolních konců prutů
- 7 - prutová konstrukce (nejčastěji laminát nebo dural)
- 8 - meziprostor
- 9 - odvětrávání
- 10 - kotvení stanu (konstrukce či tropika)

Porovnání základny a plochy stanu ve výši 40 cm

KONCEPCE A TVAR STANU

Klasické stany typu A jsou stany starší koncepce. Střeška je podepřena dvěma tyčkami, vypnuta a kotvena šňůrami. Oproti kulatým stanům je jejich

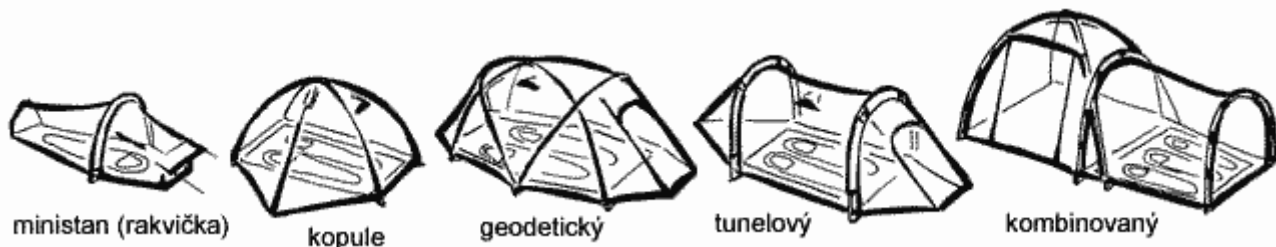
vnitřní prostor hůře využitelný, méně odolávají větru a vyžadují více kotvení. Vyrábějí se stále méně, jsou však levné a poslouží při méně náročných akcích. Áčka z bavlněné stanovky i dnes potěší milovníky přírodních materiálů a outdoorové klasiky. Nejmenší ministany tvarem připomínají rakvičky. Jsou to vlastně jakési „žďáráky“ vylepšené jedním či dvěma ohnutými pruty. Patří sem i jednoprutové „kopulky“.

Nejrozšířenějšími stany jsou kopule, jejichž předností je značná, u některých absolutní samonosnost. Na kamenitých místech či na sněhu mohou sice stát i bez kotvicích šňůr,

ale kotvení zvyšuje odolnost vůči náporům větru. Kopule mívají dva nebo tři pruty křížící se v jednom bodu a oproti áčkům lépe využívají vnitřní prostor.

Pokud se nosné pruty stanu kříží ve dvou a více bodech, mluvíme o geodetických stanech. Jejich výhodou je také vysoká samonosnost, ale navíc jsou segmenty střechy

menší a lépe odolávají větru. Vnitřní prostor je využit ještě o něco lépe než u kopulí. Vnitřní prostor stanu nejlépe využívají tunelové stany, poměrně snadno a rychle se stavějí, vždy však potřebují ukotvení. Především pro kempování jsou vhodné kombinované stany. Kromě těžkých rodinných stanů s kovovou konstrukcí jsou tu dnes i stany podstatně lehčí, které využívají výhody ohebných prutů. V současnosti jsou to nejčastěji velké prostorné kopule s tunelovými ložnicemi.

VELIKOST, VÝŠKA A HMOTNOST

Výrobci udávají pro kolik osob je stan určen. Jedna osoba zabere minimálně 55 až 60 cm na šířku a stan by měl být nejméně o 25 cm delší než výška postavy. U dvouplášťových stanů jsou brány v úvahu rozměry stanu vnitřního. Výška rozhodne o tom, zda ve stanu budeme moci stát, sedět či klečet nebo jen ležet.

Nejlehčí jednomístné stany v současnosti váží kolem 1,7 kg, dvoumístné v přepočtu na jednu osobu od 1,1 kg. Vícemístné stany vycházejí výhodněji, ty nejlehčí již od 0,9 kg na osobu.

VCHODY A ÚLOŽNÉ PROSTORY

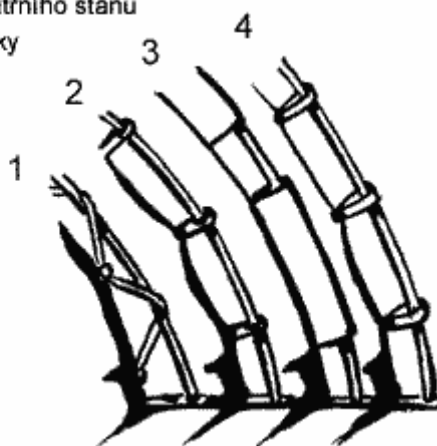
Vybírat si můžeme mezi stany s krytým a nekrytým vchodem a jedním či více vchody. Krytý vchod přináší podstatné výhody. Vytváří úložný prostor, umožňuje odvětrávat stan otevřeným vchodem i za deště a v neposlední řadě výrazně zlepšuje komfort „bydlení“ ve stanu při nepříznivém počasí. Dva vchody jsou praktické u stanů pro více osob a umožňují účinné větrání (průvan). Ve špatném počasí je příjemnější používat vchod v závětrí a v zimě návětrný, který bývá méně zasypaný sněhem. Vchody opatřené moskytiérou se staly samozřejmostí a do horkých letních nocí jsou k nezaplacení.

Do prostorného stanu se vejde i s věcmi, ale často je praktické mít úložné prostory mimo vnitřní stan. Jde především o mokré věci a zablácené boty. Nejjednodušším řešením je apsida vzniklá oddálením tropika od obrysu vnitřního stanu a ukotvená kolíkem. Výrazně více místa vznikne využitím podpěr a prutů, pak je to

Zavěšení vnitřního stanu

- 1 očka a háčky
- 2 háčky
- 3 tunýlky
- 4 poutka

vhodné místo i pro opatrné vaření.

DVOUPLÁŠŤOVÝ A JEDNOPLÁŠŤOVÝ STAN

Snaha omezit kondenzaci vodních par uvnitř stanu byla důvodem pro zdvojení střešy. Zdrojem vlhkosti uvnitř stanu jsou jak obyvatelé, tak jejich věci, ale ve značné míře i vzdušná a zemní vlhkost. Vnitřní stan je proto vyroben z dobře prodyšného materiálu, aby se vlhkost vysrážela až na

vnějším stanu (tropiku). V prostoru mezi vnitřním stanem a tropikem může cirkulovat vzduch a stan se tak vysouší. Kapky vody, které se přesto vysrážejí na tropiku, stékají po něm dolů a vnitřní stan zůstává suchý. Dvojitý stan vzniká nejčastěji zavěšením vnitřního stanu na konstrukci (háčky, karabinky, šňůrky s háčky a tunýlky) a přetažením tropika přes konstrukci. Druhým způsobem je protažení prutů konstrukce skrz tunýlky tropika a zavěšení vnitřního stanu na tropiko. První způsob je levnější, jednodušší a na střeše se tak snadno neusazuje sníh, výhodou druhého je větší pevnost, možnost stavby obou částí stanu najednou a také možnost postavení samostatného tropika.

V době prodyšných bavlněných stanovek byly běžné jednovrstvé stany. Pokud narazíme na syntetické jednovrstvé stany, jde buď o levné výrobky určené pro letní sezónu, nebo ministany, u kterých se šetří na každém gramu. Poptávka po lehkých stanech vede výrobce k hledání dokonalého odvětrávání jednovrstvého stanu, nebo jiného odvádění vysrážené vlhkosti.

PŘELEPENÉ NEBO NEPŘELEPENÉ ŠVY?

Švy jsou místem, kudy se do stanu nejsnáze dostane voda, proto mají dobré stany švy přelepené nepropustnou páskou. Není však pravda, že stany bez této úpravy musí být automaticky špatné. Pečlivě provedený šev správnou nití, ošetřený vhodným lepidlem (SeamGrip, SeamSure, ...) vodu do stanu také nepustí, což se nedá říci o lajdácky přelepeném švu. Přelepené švy nenajdeme na stanech ze silikonizovaných tkanin, kde lepení švů není technologicky možné. U některých materiálů je však použita silikonová úprava pouze na vnější straně a na vnitřní straně jsou podlepené švy.

VĚTRÁNÍ

Nejúčinnější větrání stanu umožní otevření vchodu a ještě lépe dvou protilehlých vchodů. Zde se projeví výhoda krytých vchodů, které dovolí odvětrávat i za deště. Odvětrání přispěje také povytažený dolní okraj tropika a nejrůznější větráčky ve střeše.

CO JEŠTĚ MŮŽE HRÁT ROLI?

Použité materiály ovlivní funkčnost, hmotnost a samozřejmě i cenu stanu. Pro tropiko se používají syntetické tkaniny se zátěrem. Na zátěr se používají dva základní materiály na bázi polyuretanu (PU) a silikonu. Výhodou silikonu jsou lepší mechanické vlastnosti upravené tkaniny a lepší odolnost proti nízkým teplotám. Podle zkušeností v běžných podmínkách postačí hodnoty vodního sloupce 1000–1500 mm, pro drsnější podmínky 2000–3000 mm. Mnohem vyšší hodnoty musí dosahovat materiál pro podlahy. Pruty konstrukce jsou nejčastěji z laminátu nebo z duralu. Dural je lehčí, pevnější avšak dražší. Pro náročnější podmínky bývá použit značkový dural (např. Easton), kompozitní materiály (dural-karbon-kevlar) a trubky většího průměru.

Určitou roli hraje i barva stanu. Ve světlých stanech je více světla a pobyt v nich je mnohem příjemnější, stany jasných až svítivých barev jsou lépe vidět a hodí se do náročných klimatických podmínek např. pro horolezecké expedice. Obal stanu chrání stan před poškozením při transportu. Příliš malé obaly komplikují zabalení stanu, lepší jsou dostatečně velké obaly s kompresními popruhy.

POMOCNÍK PŘI VÝBĚRU STANU

Charakteristika	Požadavky na stan
Stan pro pěší, cyklo a vodní turistiku	• ať je stavba co nejjednodušší

<ul style="list-style-type: none"> • stan budu stavět i bourat nejspíš každý den • ponesu ho na zádech • klimatické podmínky (jaro až podzim) nebudou příliš náročné • ve stanu budu převážně jen spát 	<ul style="list-style-type: none"> • ať má minimální hmotnost (tento požadavek není tolik důležitý pro vodáky) • postačí standardní odolnost stanu (praktická je vchodová moskytiéra) • ať výška umožňuje sedět případně klečet, uplatní se i ministany
<p>Stan pro mototuristiku a do kempu</p> <ul style="list-style-type: none"> • nepředpokládám každodenní přesun a stavění stanu • ponesu ho jen k autu nebo na malé vzdálenosti • klimatické podmínky (jaro až podzim) budou nenáročné • budu ho obývat dlouhodobě 	<ul style="list-style-type: none"> • stavba může být složitější a časově náročnější • hmotnost nerozhoduje • postačí standardní odolnost stanu (praktická je vchodová moskytiéra) • ať poskytuje maximální komfort a prostor • ať výška dovolí ve stanu i stát
<p>Vysokohorská turistika</p> <ul style="list-style-type: none"> • stan budu stavět i bourat nejspíš každý den • ponesu ho na zádech • klimatické podmínky vysokých hor budou náročné (budu ho používat celoročně) • často budu ve stanu přechkávat i delší čas nepohody 	<ul style="list-style-type: none"> • ať je stavba co nejjednodušší • ať má minimální hmotnost, ale ne na úkor odolnosti stanu (to lze docílit použitím špičkových materiálů) • ať je maximálně odolný ve větru a dešti (může mít i sněhové límce) • pestré barvy zvyšují bezpečnost • ať výška umožňuje sedět případně klečet, úložné prostory se budou hodit
<p>Stan pro zimní podmínky</p> <ul style="list-style-type: none"> • stan budu stavět také na sněhu, v mrazu a stan musí přečkat i sněhovou vichřici a přivaly sněhu 	<ul style="list-style-type: none"> • ať má sněhové límce • výhodou jsou dva vchody a vysoká samonosnost • ať je stavba snadno proveditelná i v rukavicích • jehlové kolíky ať jsou nahrazeny plochými nebo přímo sněhovými kotvami • pestré barvy zvyšují bezpečnost • ať jsou použity mrazuodolné materiály a plasty • silikonizované tkaniny jsou v mrazu praktičtější než zátěrové • vchodový zip může být nahrazen stahovacím rukávem